

בגינה הציבורית

הן מכסות עלי, השנים, אבל אני מסרב להתכסות. גם עכשיו אני מושיט יד מתחת להריסות ורוצה להמשיך לאהוב. זה לא קל מתחת לשכבות האדמה. יש בי עוד צורך לעורר מהומה בלבבות, אוזני כמהות ליבבות שבוקעות מגרונך, אני רוצה את עתידך קרוב לחזי, אני נבזי בהתעקשותי לכפור במותי, עובר בין גינות בוקר ריקות, מנקים מארץ זרה מכינים שבילים למצהלות ילדים. לעת עתה אני מוכן לנטוש את הירידים. קרוב לכאן עשינו אהבה על ספסל ליד בית ספר. ייתכן שנעקר מאז, אולי היה לאפר אבל זכר מגעו בברפי מדהיר את צעדי אל המקום המשוער של היותך. הנה אור בוקע בתוכי. היום עוד לא דועך.

היסטורית, גורסים המחברים כי "שורשיו של המגזר השלישי בישראל נטועים במסורת היהודית ונבנים על עקרונות החסד, הצדקה והערבות ההרדית" (עמ' 127) ומסבירים זאת בקיומם של היהודים כמיעוט אתני ורתי בפזורה. למעשה מדובר היה בשותפות קהילתית יהודית אוטונומית.

את "השנור" - משטר החלוקה בתקופה העותומנית, והגיוס הציוני (כשלפי הבדיחה "הציונות" היא בגדר לקיחת כסף מיהודי אחד ונתינתו ליהודי שני לשליחת יהודי שלישי לארץ) הם מכתירים כזוה המושג על ידי מוסדות וולונטריים חברתיים, מדברים על "מימון פילנתרופי" ומציינים ש"ישראל היא ככל הנראה המדינה המובילה בעולם ביבוא כספי פילנתרופיה" (עמ' 197); במילים אחרות: ישראל שדרגה את משטר החלוקה העותומני.

כקהילה של יהודים בארץ ישראל, אך לא כמדינה טריטוריאלית שמקימת רפובליקה לכלל אזרחיה, נוצר מצב שבו תרומות יהודים מחו"ל משמשות לעתים קרובות בסיס לזהותם כיהודים (עמ' 197).

ציינתי קודם את הקואופרטיב: "הקואופרטיבים המסורתיים מבוססים על דמוקרטיה ועל שיתוף כלל החברים בקואופרטיב בניהולו ובהפעלתו, ומטרתם לקדם מטרת חברתיות משותפות" (עמ' 28). מבחינה התיישבותית היווה הקיבוץ את המודל האולטימטיבי הציוני לכך, אך מודל זה פשט את הרגל רעיונית, והתמוטט ארגונית. עוד קודם לכן היו שביקרו את שכבת האוליגרכיה של המנהלים שנוצרה ושלטה בפועל בקיבוצים, מה שמבטא את טענתו של אריסטו, כי לכל צורת שלטון פוליטית טובה יש גם צורה רעה וכמו שיש אריסטוקרטיה יש גם אוליגרכיה.

המחברים גורסים כי אינם רוצים לחזור (למרות ביקורתם על "משטר הקניין הפרטי") לכלכלה החברתית של שנות החמישים והשישים, ולסוציאליזם של אז, אולם דומה שהם לא הצליחו להראות שבמסגרת הניאו-ליברליזם לא ניתן לקיים ארגוני כלכלה חברתיים. יחד עם זאת, נוכח הפגיעה בקיימות, במשאבים של כדור הארץ, בבעלי החיים, שחלקם הופכים נדירים וחלקם אף נעלמים בכלל, יש מקום לחשוב לא רק במונחים חברתיים בנוסף לכלכליים, אלא במונחים של אחריות על החיים על כדור הארץ, וגם עליו.

הקורא עלול לאבד את דרכו בשפע הדוגמאות של המיזמים העסקיים החברתיים וההתרחבות המתמדת של התחום. המודלים המסורתיים המזכירים הם - מודל חברת הבת, מודל הספקטרום הרואה מיזמים עסקיים חברתיים כמקטע על ספקטרום שנע בין עסק למטרות רווח בלבד לבין מלכ"ד, מודל החדשנות החברתית, מודל ה-EMES המגדיר מיזם עסקי חברתי כסוג של ארגון המונחה מכוח פרמטרים מסוימים של מנהל תקין, מטרה חברתית וחלוקת רווחים מוגבלת.

הקונקרטיזציה הטיפולוגית בספר מרובה, והיא מציפה את הקורא בים של מידע: הדיון בשחקנים וכליהם במרחבי החזית החדשה מופיע תחת

הכותרת "מוסדות להשקעות אימפקט חברתיות" ובפירוט: א. אוגרי הון ב. שווקים משניים. ג. בורסה חברתית. ד. קרנות השקעה חצי ציבוריות. ה. קרנות צדקה המתפקדות כבנקים פילנתרופיים.

תחת הכותרת "מוסדות תמיכה להשקעות אימפקט חברתיות" יבוא הפירוט: א. מתוככי יוזמות. ב. מפתחי יכולות. ג. ארגוני תשתית.

תחת הכותרת "ישויות התומכות עזרת המענקים" יפורט: א. פלטפורמות אינטרנטיות לתרומות ישירות. ב. קרנות צדקה הממומנות על ידי תאגידים/ קרן תאגידית. ג. קרנות המרה. ד. שיתופי פעולה מימונים.

ואם אין בכך די, ניתן לקרוא תחת הכותרת "כלי מימון חדשים" את הפירוט הבא: הלוואות, חיזוקי אשראי, ניירות ערך להכנסה קבועה, איגוח, הון מניות, השקעות מניות מדומה, אג"ח חברתי, וכשתחת הכותרת "כלים חדשים נוספים" ניתן לקרוא על ביטוח זעיר, השקעות ורכישות אחראיות, ומענקים.

פרטנות זו מתאימה לסטודנטים או לחוקרים במנהל עסקים או בכלכלה, אך ספק אם לקורא הממוצע או החפץ דעת, יש בה צורך, אם רצונו לעמוד על המשמעות המעשית של התופעה במציאות הכלכלית חברתית של ימינו.

אין די בהעלאת הטענה כי "הקצף יצא נגד המערכת הכלכלית המבוססת על משטר ניאו-ליברלי המאפשר ליחידים לקבל הטבות כדי להגדיל את עושרם, לעתים על ידי מניפולציות של הקצאות כספים ציבוריים ו/או קבלת אשראי מועדף מבנקים (כפי שמראים למשל ההליכים המשפטיים המתנהלים בשנים האחרונות כנגד טייקונים)" (עמ' 194) - זאת כדי להתמודד עם כשלי הקפיטליזם או הסוגיות שבמחלוקת שהוא חופץ.